

Halász Tamás-Fehér Zoltán „...akkor már a máglyán is el lehet égni...”

Beszélgetés El Kazovszkijjal (1995)

1995-ben két, éppen csak huszonéves fiatal, Fehér Zoltán képzőművész és Halász Tamás kritikus interjút kért El Kazovszkij festőművésztől. A széles nyilvánosságnak szánt beszélgetésnek – melynek a megismerésen kívül nem volt konkrét apropója – a kérdezők a folytatását tervezték: első leülésük alkalmával a személyes identitás kialakulásáról, a korai, útkereső évekről volt zömmel szó. Hármunk viszonya aztán mély barátsággá alakult, az interjúnak nem lett folytatása, beszélgetéseinket legalábbis soha többé nem rögzítettük. Az itt olvasható szöveget őrző hangkazetta elkallódott, s több mint két évtizeddel később került elő, tartalma nyomtatásban most jelenik meg először. Közlésével a Parallel El Kazovszkij emléke előtt tiszteleg, születése hetvenedik, halála tizedik évfordulójának előestéjén.

Jelen pillanatban az egyetlen hazai közszereplő vagy, aki a széles nyilvánosság előtt felvállalja másságát. Milyen érzés így, „egyedül a csúcson”?

Nem vagyok semmiféle csúcson, de ez nem is érdekes. Nekem könnyebb is vállalnom, mert mit is vállalok én? Azt mondom, hogy homoszexuális férfi vagyok és ezt így nem lehet értelmeznie annak az embernek, aki személyesen ismer. Aki nem ismer, az nem érdekes, aki ismer, vagy lát, a hivatal, vagy a hivatalos környezet, az röhög egyet és azt mondja, hogy „na, jó, ez hülyéskedik, bohóckodik” és nem vesz komolyan. Én az önmeghatározásomat már gimnazista, aztán főiskolás koromban is simán kimondtam, de ez úgy ment, hogy a legtöbb ember meg sem hallotta. Mivel nem érti, nem lát, nem tud velem semmit kezdeni, ezért nem hallja meg – ez a kilencven százalék, és aki meghallja, az meg hóbortnak veszi. Most már ez, azt hiszem, nem olyan fontos, éles kérdés. A hetvenes években biztos, hogy az volt. És hát: könnyű volt nekem – ezt abszolút idézőjelben mondom. Szociálisan ez úgy néz ki, hogy én mondhatom, ha akarom: olyan mintha egy fehér ember azt ordítaná állandóan, hogy én néger vagyok (ez csúnyán hangzik, de én mondhatom, velük vagyok). Ez az, ami a szociális térre, mozgásra vonatkozik: nem könnyű vállalni. Van persze egy másik oldala ennek a szociális megjelenési formának, hogy ezt mindenki úgy értelmezi – már aki értelmezi, ha egyáltalán meghallja – hogy ez valahol biztos, hogy azt jelenti: leszbikus vagyok. Ezt nem is ebből szokták levezetni: a Képzőművészeti Főiskolán, a szakmában, a színházban így terjedt el, hogy a viselkedésformáimat nézték, amik nem voltak semmivel magyarázhatók. Senkivel nem jártam, akivel szokás lett volna, vagy akivel „kellett volna járnom”, már a státuszuk megfelelően. Semmi nem úgy nézett ki, mint ami „természetes” lett volna, semmilyen mozgási és viselkedési formának nem feleltem meg – a dolgot tehát úgy lehetett megoldani, hogy „akkor ez leszbikus”. Ez nagyon kényelmes volt nekem, a színházban például nagyon sokat segített: egy jó fedél, egy jó páncél volt. Nem tiltakoztam ezért ellene – magánbeszélgetésekben persze igen – de a kép ellen nem, mert tényleg: kényelmes volt.

Akkor ez egy jó álca volt a számodra: egy másik identitás mögé rejtőzve találtál fedezéket...

Nekem egy álmom lett volna, ha leszbikus vagyok, ha ez „csak” ennyi. Ha ez ennyi volna, én lennék a világ egyik legboldogabb embere: a lányok stószokban hevernének itt, semmi nehézségem nem lenne. A lányokkal amúgy sincs gond: sokan vannak, nyitottabbak, bátrabbak, minden szempontból vállalkozóbbak, talán, mert nincs sok veszteni valójuk. Általában, kevesebb a veszteni valójuk, mint a fiúknak, mert így nevelődnek szociálisan is. Mindez véletlenül rám tapadt, mert az emberek nem tudták másképpen értelmezni azt a számukra nem létező pszichológiai bukfcenet, amiben én élek teljes egészében, már kisgyerekkoromtól fogva. Mert nem éltem meg semmiféle különösebb folyamatot: ez a dolog a kezdetektől így van, és nem tud sehova változni.

Az volt a legviccesebb élményem, tényleg, nagyon szórakoztató, amikor a pszichiáterem azt mondta, hogy egyetlen életmegoldásom van, hogyha megpróbálok mégiscsak leszbikus lenni, és az milyen jó lenne nekem. Az tényleg nagyon jó lenne, gondoltam, de az ember vágyközpontja egyáltalán nem változik, azt nem lehet sehova tologatni, ez nem így működik. A másik területbe pedig nagyon nehéz belemenni, mert annak nincsenek előképei, sőt. Ennek nincsenek képei valójában. Annyira nincsenek pszichológiailag rögzített képei, hogy a pszichiáterek sem tudnak velem mit kezdeni. Nekik is nagyon nehéz: ellentmond ugyanis minden eddigi mechanikus sémájuknak. Sok mindent lehetne ebből tanulni: én egy nagyon jó példa vagyok tulajdonképpen több pszichológiai modell bizonyítására, vagy éppen cáfolatára is, de hát ez annyira kényelmetlen, hogy ezzel nem nagyon akarnak foglalkozni, félnek tőle.

Te valamiféle unikumnak érzed magad?

Nem kifejezetten, de ilyen stilizált, hogy is mondjam: ennyire szűk és nem szórt, hanem koncentrált formában talán mégiscsak. Ennek a szexualitásnak egyszerűen nincs szociálpszichológiai mintája. Formái abszolút vannak, mert a szexuális fantázia, maga a szexualitás örületesen a sémák szerint mozog. Az ember persze aztán mindenféle sémát ötvöz magában és ebből alakul ki egy ilyen spéci alakú, amőba-szerű képződmény, ami egy személyre jellemző éppen és ez abszolút egyéni és egyszeri. És igen: unikum. De amikből mindez adódik, azok teljesen lebontható sémák és ki lehet mutatni végig az évezredek folyamán, nem csak a mi kultúránkban, hanem azon túl is, a párhuzamos, vagy korábbi kultúrákban. De ez a rajzolat egyéni, általában is. Egy egyéniségnek, egy izgalmasabb egyéniségnek vannak a fantáziáit meghatározó, egyéni amőba-rajzolatai, amik engem nagyon érdekelnek minden személyiség esetében. Nagyon nehéz egy-egy ember esetében megérezni, hogy mi az az egyszeri, ami valóban az övé, ami megismételhetetlenül csak őrá jellemző, mert minden más csupa minta. Minden egyes lépésünk inkább szituációkból fakad és tudatos, vagy tudattalan viselkedési kényszerekből. A fantázia a legkevésbé elnyomható, sematizálható akarattal – bár alapvetően sematikus. Ennek a rajzolatnak az arányai nem fellelhetőek, legalábbis azokban a pszichológiai mintákban, amiket eddig rögzítettek, sem pedig az irodalomban. Az utóbbi hiánya számomra nonszensz, hiszen a saját fantáziám mintáit is az irodalomból ismerem. Az irodalmi alkotások – persze: a képzőművészetiek is, de azok lassabban felismerhetők – tükrök. Én a saját mintám arányaival soha nem találkozom, míg más emberek viszont az övéikkel igen. Amikor művészettörténészek megismerik a személyiségemet, a gondolataimat, akkor általában azzal jönnek, úgy közelítenek meg, hogy én nyilvánvalóan androgün vagyok, a személyiségem szélesre nyitott. Pedig egy fenét, pont fordítva: az teljesen szűk, túlságosan is leszűkített, nagyon egyértelmű valami, csak éppen nincs szociálpszichológiai mintája.

Többszörösen kisebbségi identitást hordozva, hogyan érzed, hol a helyed a hazai meleg szubkultúrában?

A kultúrában nyakig benne vagyok, ki sem látszom. Emberileg viszont nem: olyan ez, mintha például folyamatosan egy idegen nyelvű környezetben írnék. Ezt a helyzetet is ismerem amúgy. Erre két példát mondok: az egyik, ami pozitív megközelítésben mutatja a viszonyaimat, a másik pedig a reális lehetőségeimet fejezi ki. Amikor gimibe jártam, illetve a főiskola elején, körülbelül azonos mértékben voltam jelen a fiú- és a lányközösségekben. Ezek nem voltak feltétlenül átjárhatóak, a gimnáziumban például már nagyon is zártak voltak, de én mind a kettőbe belelőgtam. Mindig álruhában éreztem magam, mind a kettőben. Álcát éreztem magamon, de nem akarattal hordott álcát – az emberek, a srácok meg a lányok szeme tette, vetette rám azt. Mindig a nézés tesz rá az emberre ilyesmit. Ha ki is akarnék bújni belőle, nem tudok, mert az ő szemük úgy lát engem, hogy ez nem lehet másképp. Amilyennek látnak, úgy jelenek meg, hiába, hogy akármi mást mondok, ez akkor is így van.

Egymás közt a srácok folyamatosan a lányokról beszélnek, a lányok meg a srácokról, és én mindenütt úgy voltam jelen, mint egy kukucskáló, vagyis, ebben az esetben egy hallgatózó. Mind a két közeg nagyon érdekelt, de mindig úgy éreztem, hogy bár meghallgatom őket, de az égvilágon semmit sem értek – sem az egyikből, sem a másiktól. Pedig jól éreztem a sémákat, megtanultam mind a kettőt. Az ember akkor nem érti ezeket, amikor a velejéig érintik, a szívéig, a gyomráig megérzi ugyanazt, s rándul az egész teste a sémára. Akkor pedig azt érzi, hogy a séma

nem séma, hanem az ő egyéni érzése. Amikor pedig nekem nem rándul semmi, de ezeknek meg működik, akkor csak azt lesem, hogy mik azok a sémák, amik elhangzanak az egyik, vagy a másik csoportban. És akkor, onnantól megfigyelő leszel. Pszichológus, vagy szociálpszichológus. Akartam is menni pszichológia szakra, csak akkor az olyan ocsmány volt az egyetemen, hogy nem lehetett oda jelentkezni. Azóta már más... Először életemben, nagyon-nagyon későn, már a Főiskola végén, teljesen véletlenül lett egy érintett ismerősöm. Soha nem barátkoztam emberekkel, csak azért, mert melegek voltak, ezek a valódi barátaim voltak, csak a barátaim. A szakmában mindenki meg volt győződve róla, hogy én leszbikus vagyok, és az ő részéről arra ment ki az egész, hogy én álcaházaságot kössek vele. Mert neki, a karrierje szempontjából akkor ez még számított és volt egy ilyen terve, tehát nagyon barátkozott velem. De ez egy vicc volt, mert se így, se úgy nem lett volna jó. Vele kezdtem el járni a Kossuth Lajos utcai Egyetem Presszóba, ami egy elképesztően jó hely volt. Nekem azóta sem felel meg egyik klub sem.

Ez az ember nem volt rokonszenves: ő is csak egy ember volt, nyugodtan lehetett nem szimpatikus. De ott állni a pultnál és beszélgetni vele a fiúkról... életemben végre először átéltem. Legalább huszonöt éves voltam ekkor: ez volt számomra a kamaszkor.

Persze, én ugyanolyan vagyok, az összes réteg megvan bennem is, csak éppen nem találkoztam addig ezzel a közeggel. Nem beszélgettem gimiben, vagy főiskola elején meleg fiúkkal a fiúkról. Mert akkor én rögtön a saját levemben vagyok, és akkor „hú, hát igen: mindent meg lehet beszélni” és onnantól abszolút világos minden. Hiába volt ellenszenves: tulajdonképpen utáltam azt a pasit, de annyira jó volt ott vele álldogálni, és átélni azt, amit kamaszkorban nem éltem át.

Visszatérve egy eseményre, ami most volt a Cirkó Gejzírben: nagy kedvencem a Frears-film (*Az én szép kis mosodám, Stephen Frears 1985-ös műve*) – éppen ma beszélgettem egy barátnőmmel, aki a második vetítést látta. Ő totál toleráns, a témában egyáltalán nem érdekelt. Elkezdte mondani, hogy milyen nehéz létezni, megjelenni egy ilyen körben, mert úgy érzi, hogy őt kinézik, mintha ott, a nézőtérén ülök azt néznék, hogy ő mit néz ott. Más egy éjszakai klub: az egy szórakozóhely. De ez egy „nappali dolog”: ő pedig úgy érezte, hogy a jelenléte szinte megbotránkoztat másokat. Nekem volt ilyen élményem, jól emlékszem rá, a párizsi gettóban. Kemény középkor Párizs szívében, én a házakat nézegettem. Tizenöt perc múlva azt éreztem, hogy engem itt a pokolba kívánnak, de legalábbis annyira néznek, hogy én mit nézek. Félni nem volt miért, csak annyira néznek téged, s azt érzik, hogy te azért nézed őket, mert ők mások.

Gyakran előfordul például velem, hogy bemegyek a fiúvécébe. Ha foglalt a női, akkor simán: nem fogok várni. Az az abszolút botrány, hogy ilyenkor én hogyan botránkoztatom meg azokat, akik éppen ott vannak. De a másik oldalon ez zavaró, ezt érezte meg ez a barátnőm. Az a vicc, hogy én ezt triplán érzem. Egyrészt ugyanazt érzem, amit ő, a másik, mert tudom, hogy mi látszik és tudom, hogy mi az a maszk, amit a másik ember nézése, látása rám ad, és amiből nem lehet szabadulni. A másik pedig a saját kisebbségem, tehát úgy megyek be, mint a cigány a négerek közé: nem elég, hogy nem nézek ki négernek, még cigány is vagyok: végképp rossz érzés. Tetű sem vagyok, semmi. Merthogy én ahhoz a világhoz sem tartozom, ami innen ki van nézve. Ez nem az emberek akaratlagos dolga, ez egy reakció. Ez abból fakad, hogy egy idegen valaki megjelenik, aki esetleg csak kíváncsi.

Vagy tartozni akar valahová.

Ez nem kérdés. Én nagyon nem tartozom sehova, s ennél sokkal kozmikusabb értelemben sem, nem csak az emberi közösségek szintjén. Nem akarok amúgy feltétlenül közösségbe tartozni. De ennyire páriának lenni nem jó. Az biztos, hogy nem vagyok büszke erre a helyzetre, meg nem is örülök neki. Ez egy igazi pária-helyzet. Nem tudok tartozni a nőkhöz semennyire sem, mert semmit nem értek belőlük. Nagyon sokáig meg voltam győződve róla, hogy a női pszichológia csak kitaláció. A másságot, a mást az irodalomból tanultam: azt, hogy milyen egy másik ember gondolkodásmódja. Mindig úgy tűnt és ezt a mai napig egy kicsit így gondolom, hogy a legtöbb női figura úgy van kitalálva, mint egy igazi kiegészítő. Ilyen pszichológia nincs: de ha az ember kitalál magának egy kiegészítőt, akkor az olyan lesz. De néha kiderül, hogy ez nem így van. De a homoszexuális világban is van egy olyan pszichológia – erre nem is olyan rég olvastam egy példát – ami szerint úgy tűnik, hogy ez csak egy kitalált kiegészítő. Nagyon jó, nagyon kellő, vigasztaló és akkor ezt leírjuk: hiszen az irodalom nagyon sokban vigasz is. Nem biztos, hogy ilyen van, én nem találkozom ilyenekkel, sem kívül, sem belül.

Az összetartozásról jut eszembe: a jelvényeid, mint egy nemzedéki életérzés jelképei, mit jelentenek?

Ezek azért lettek fontosak, mert egyszer életemben találkoztam egy külsőséggel, ami igazából nem csak külsőség volt, de belsőség is, bár divat formájában is nagyon megjelent, és ez a punk. Ezt megelőzően, a főiskola közepéig én egy szál farmerban, meg egy pulóverben jártam. Nagyon nem szerettem a '68-as dolgokat, s mindezt, ami azzal járt, az egész beat-korszakot... persze, jártam koncertekre, de ez az egész forradalmi, latin-amerikai világ számomra az idegenséget jelentette. Az egész '68-ban csak az egyetlen Csehország volt, amit nagyon mélyen megéltem, nagyon fontos volt nekem és igaznak tartottam. A többi mind borzasztó hazugnak, igazi farizeus dolognak éreztem, legalábbis azt, ahogy

itt lecsapódott belőle. És nem szerettem a formáit. Szabályosan nem szerettem a Beatles-nemzedéket, nem éltem meg, pedig éltem ebben a világban, már, mint gimnazista. De aztán. . .

A punk úgy jött, hogy amikor Magyarországon a legeslegelső, iszonyatosan szidalmazó cikk megjelent arról, hogy milyen örületek bukkantak fel a világban, hogy vége van az egész Nyugatnak, illusztrációként egy icike-picike fekete-fehér fotót raktak mellé: ez akkor szépen ki lett vágva és azóta megvan. Ebben a cikkben és a pici fotóban rögtön azt láttam meg, hogy ez az a „divat”, ami minden porcikámnak megfelel. Az egész organizmus meg van mozgatva általa. Minden, ami tetszik, az önkép is – meg, persze a legfontosabb: a másik – mind a kettő benne van, nagyon furcsa módon. Mert a látvány, az öltözködés, a viselkedés egészen ellentétes azzal, ami nekem, magamnak tetszik, ahogy a másikon szeretem. Amikor valami tetszik, az nem magamnak tetszik, hanem a másikon, akár nő legyen az, akár fiú. A punkban benne van mind a kettő, és valószínűleg attól, hogy összekeveredik benne az én képe és a más képe, különösen erősen hatott. Nagyon valószínű, hogy nem jön olyan újabb divat, ami engem megfog majd, ami ennyire erősen hat rám – az összes érzékeny pontom benne volt ebben. Olyan erős rezonancia alakult ki bennem, hogy attól „berezgett a híd”.

A meleg közeg még fokozottabban érzékeny a divatokra. Szerencsés, hogy megtaláltad ezt a világot, hogy megálltál emellett. . .

Nem én álltam meg, egyszerűen nem reagálok másra. Ez az én szükségem, ami nagyon sok mindenben megállít, mert mániákus vagyok. Ez persze sok erőt ad, de azt is jelenti, hogy nagyon-nagyon szűk a látómezőm, a reaklási területem. Ez belül persze nem jó, kifelé viszont adhat valamiféle szépséget, erőt, de attól belül még nagyon rossz. Nem arról van szó, hogy én meg akarok állni, vagy védekezni akarok valamivel szemben, a fenét. Nagyon nem védekezek. Más egyszerűen nem hat.

Ha jönne egy jó tündér, felmerülne a három kívánságod közt az élethelyzeted megoldása?

Hát persze, csak ezt kérném. Nagyon nagyszerű három kívánságom lenne.

Identitást, vagy testet cserélnél?

Egyiket se. (*nevet*) Képnék egy fiút, aki a társam, a feleségem lenne.

Tehát magadon nem változtatnál semmit, nem váltanál le, nem kérnél semmit?

Nekem voltaképpen nincs problémám önmagammal. Iszonyúan rosszul érzem magam, de a saját bőrömben jól megvagyok. Ez pont abból fakad, hogy hároméves koromtól kezdve állandóan szembesülnöm kellett magammal. Nem volt egy később, mondjuk kamasz korban bekövetkező, totális katasztrófa, amikor az ember már nem tud mit kezdeni a dologgal. Annyira korán kiderült számomra sok minden, amibe bele kellett nőnöm és egyfajta edzettséget is adott, ami nem biztos, hogy jó, de egyfajta stabilitást ad. Tehát magammal nincs bajom. . . de ez teljesen persze azért nem igaz. Korábban, mondjuk tíz éve még egészen gyorsan rávágtam volna (az előbb kicsit gyakorlatiasan válaszoltam), hogy persze, férfi szeretnék lenni. Akkor nem is lett volna kérdés, hogy férfitestet kérek a jó tündértől. Ez annyira természetes, hogy most majdnem elfelejtettem. Valamikor régebben, egészen gyakorlati módon felmerült ez a kérdés. És azt hiszem, hogy ötven-hatvan, vagy mondjuk száz év múlva ez nem is volna probléma. Fordított műtétek már most elképzelhetőek, vannak persze már ilyenek is, de azok milliárdokba kerülnek, és elviselhetetlenül hosszú a folyamat.

És jelentős mértékben ez a helyzet, az ebből következő szenvedélyesség is az, ami táplálja a művészetedet. . .

De ennek a megváltozása semmit sem terelne el. Ez egy plusz csavar. Az eredeti csavar – mert van egy mélyebb csavar ugyanis, amely nem szexuális természetű, vagy identitással kapcsolatos – bőven táplál mindent, az nekem igazán elég lenne. Ez pedig egyfajta hit-, istenhit-keresés, ami szintén egészen kisgyerekkorom óta jelen van és egy jó tehertétel önmagában. A létezéssel való szembesülés az akkora félelmetes teher, sőt, nem is teher, talajnélküliség. . . Teljesen légtüres térben, jéghideg szélben, mint egy lap repülő, vagy éppen állok egyhelyben. Nem tudom, mi történik a kozmoszban. Annyira nincs semmilyen sarok sem a hátam mögött, se a lábam alatt, a fejem fölött, hogy persze, hogy vannak ilyen emberi keresések, érdekel a valahová tartozás. Soha nem sikerült semmilyen módon valahová tartozni, de ez nem árt az embernek, ha nem egy csoportban könnyen oldódó valaki. Én oldódni nem tudnék, az nyilvánvaló, de az, hogy az embernek egy kicsit több köze legyen ahhoz, ahová egyébként tartozik, az biztos, hogy sokkal természetesebb érzés, sokkal nagyobb erőt ad. Így csak magamat kell fölntartanom folyamatosan a saját energiámból, mert persze: van egy mögöttes energia. De ezek is egymástól független adottságok: a feszültség és az energia nem abból

fakad, hogy a szervezetben még valami más van – ez egy adott egység. És még sok ilyen adott egység van egymás mellett. Lehet, hogy ebből az adottságból fakad az, hogy ezt a szerelmi-szexuális problematikát ilyen élesen élem meg. Egy más alkat, amellett, hogy ilyen a felállás az esetében, az egészet elkenné. Ha nem lenne fontos, ha nem azt élném meg, hogy a szerelem – amit korábban, sokáig szemellenzőnek mondtam, de most már máshogy gondolom – ami az ideiglenes létben megélhető, azaz: a legjobb dolog a szemellenző, ami a hit előtt az embernek megadatik és lehet vele élni, általa lehet élni anélkül, hogy megörülnél a félelemtől. Valószínűleg ettől olyan éles mindez. Ha ez nem lenne, vagy, ha én úgy lennék hívó, hogy lenne bennem misztikus hajlam, úgy érezném folyamatosan, hogy élek és nem csak ebben az adott pillanatban. A tudattal, hogy ez csak egy szikra és ott a végtelen a nemlét, és egyáltalán, nincs is lét, mert a létet érzékelem, de a gondolat úgy tudja, hogy ez nincs. Ha ez mind nem lenne, akkor végül is mindegy, túl lehet élni egy ilyen kísérletet, hogy egy ilyen női bőrben mászkál a lény: ugyan nem tud vele mit kezdeni, de mászkál. . . negyven évig, hatvan évig, vagy nyolcvan évig – így. Aztán mászkál másképp.

De hát én nem így élem meg az életet, és mindez ezért olyan éles. Egy lélekvándorlásban hívó embernek, vagy egyáltalán, egy hívónek, egy misztikusnak ez egy vicc, vagy egy érdekes kísérlet – még akkor is, hogyha kellemetlen. De végül is semmi bántó nincs benne, mert az ő szemszögéből a helyzete most éppen ilyen, aztán más. De nekem csak ez van, az én gondolkodásom szerint. Nagyon törekszem arra, hogy ne legyen így, de hát most még nem sikerült.

Szerinted lehetne változtatni ezen a „nekem csak ez van”-on? Múlhat az emberen az, hogy ne úgy érezze, csak egy kísérleti egér a létezésben?

Nem, de ha hívó leszel és megéled azt, hogy végtelen a léted, s itt, ebben a földi létben éppen ebben a formában jelensz meg, s egyébként más léted is van neked, a lelkednek, akkor felfoghatod az aktuális formád egynek a végtelenül sok közül és még érdekesnek is található, tapasztalatszerzésnek. Az ember bizonyos szempontból ismerheti ezeket a létmodelleket az érzéseiből. Én például végig úgy élek – és ez nagyon idegesíti a gondolkodó énemet, de általában engem nem – mintha állandóan tapasztalatot szereznék, állandóan tanulnék. De hová, minek? Semmi más nem történik, nem jön, csak a halál. Nem tanulok másnak, magamnak tanulok – a sírgödörnek. Annak meg minek? Abban a pillanatban, amikor a lélek valamivé válik – ez egy folyamatos, végtelenített szakasz például a keresztény lélekkép szerint – akkor már semmi baj sincs. De akkor már a máglyán is el lehet égni.

Minden egyes ember, aki találkozik azzal a jelenséggel, hogy nem csak egyszerűen, természetesen belenő a felnőttek világába, sőt, már a gyerek-és a kamaszvilágba is, az egyszerűen ütközik. Megütközik saját magán, megütközik az összes többi ember viselkedésén: én mindenem megütközöm, mert annyira nem értem az embereket, hogy számomra minden úgy maradt, hogy a felnőttek, azok nem is tudom, micsodák, mert abszolút nem értem a motivációikat. Az állandó ütközés magaddal, a környezetteddel óhatatlanul is befelé irányítja a nézésed. Az ember elkezd foglalkozni saját magával: elkerülhetetlen a figyelem élesedése, az önmegfogalmazás, a reflexió. Miközben olyan emberek, akik természetes módon beleépülnek, belesimulnak szerepmegoldásokba (miközben azok nem is biztos, hogy igazából az övéik), az életük során nincsenek rákényszerítve a reflektálásra, amennyiben nem találkoznak valamikor valami katasztrófával, sokkhatással. Ha ez nem következik be, akkor megoldják a saját életüket, szinte öntudat nélkül. Amikor viszont egy élet egy tragikus szembenállással kezdődik, akkor az önreflexió nagyon korán kialakul. Én nem is tudom, ki vagyok: ha semmi nem stimmel, akkor persze, hogy minden kiélesedik. Semmi nem változtatható, mozdíthatatlan, de folyamatosan lehet haladni a megismerésével.

Lejegyezte, a szöveget gondozta: Halász Tamás

Parallel - Kortárs Művészeti Magazin
2017 № 35

Leszták Tibor (1955 - 2008)

Kiadó: MU Színház Egyesület

Felelős kiadó: Erős Balázs

Szerzők: Antal Klaudia, Fehér Zoltán, Halász Tamás, Matisz László, Proics Lilla, B. Varga Andrea, Végső Zoltán

Főszerkesztő: Halász Tamás

Szerkesztő: Bánóczy Varga Andrea

Fotók: Hamarits Zsolt (címlap, 4., 8. oldal), Dusa Gábor (6., 18., 22., 23., 25., 27., 28., 29., 30. oldal), Dobos Tamás (10. oldal), Tamássy Andrea (21. oldal), Sam Harfouche (35. oldal), Végső Zoltán (37. oldal), Kecskeméti Kálmán (43., 44. oldal)

A címlapon: Simkó Beatrix

Arculat, nyomdai előkészítés, retus: Babarcsi-Di Pol Dalma, Bánóczy Zoltán

Nyomda: Bétaprint

Időszakos kiadvány

OKM lapnyilvántartási szám: 2.9./1437-1/2006.

Megjelenik: 700 példányban

Fotóink, írásaink és grafikáink önálló szerzői jogi védelem alatt állnak.

Engedély nélküli másolásuk, felhasználásuk és utánpótlásuk jogszabályba ütközik és büntetőjogi felelősséggel jár.

A Parallel megjelenését támogatta: Nemzeti Kulturális Alap Táncművészeti Kollégiuma

Köszönet a segítségért az El Kazovszkij Alapítványnak és elnökének, Síklós Péternek, valamint Kecskeméti Kálmánnak. Külön köszönet a segítségért Laborczy Editnek.

A Parallel előző számai olvashatók a www.mu.hu weboldalon

MU Színház

1117 Budapest

Kőrösy József utca 17.

Telefon: 209 4014

szinhaz@mu.hu, www.mu.hu